

LÜHIKROONIKA

• 8.–9. märtsil korraldas Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond koostöös kultuuriteaduste ja kunstide doktorikooliga Neljärvel folkloristide 13. talvekonverentsi „Kas sugu loeb?”. Interdistsiplinaarsel konverentsil võeti kõne alla teemad, mis seostuvad maailmas viimasel ajal palju arutelusid tekitanud sootemaatikaga. Esinejate seas olid peamiselt folkloristid ja teised kultuuriuurijad, aga ka mitu ajaloolast. Plenaarettekanded pidasid Marika Mägi (TLÜ, „Possible matrilineality in prehistoric Estonia? Cross-cultural perspective”), Mati Laur, Ken Ird (TÜ, „Vallasemade häbistuskaristused ja lapsetapud XVIII sajandi Liivimaal”) ja Merili Metsvahi (TÜ, „Adam Peterson kui esimese öö õiguse teema tutvustaja Eestis”). Esinejaid oli Valgevenest, Kanadast, Iisraelist, Makedooniast ja Soomest, paljud neist on Tartu Ülikooli ingliskeelse magistriõppekava „Folkloristika ja pärandirakendused” tudengid. Eestist esinesid Janika Oras („Enne lõplikku vaikimist. Eakad naised eesti laulutradsioonis”), Katre Kikas („Pärjapunujad ja väikesed vanavarakorjajad. Jakob Hurda naissoost korrespondendid”), Kärri Toomeos-Orglaan (ERA, „Kirjaosku(setu)se soolise aspektist Setomaa näitel”), Piret Voolaid (EKM, „Sootundlik pilguheit eesti mõistatuste alaliikidele”), Ants Parktal (Psühhoanalüüsi ja psühhoanalüütilise psühhoteraapia keskus, „Mõnda psühhoanalüüsist ja sugudest”), Madis Arukask (TÜ, „Läänemeresoome mehed, naised ja soolised rollid”), Aado Lintrop (ERA, „Millega on seotud intsesti motiiv obiugri rahvaluules”), Gerda-Liis Palmiste (TÜ, „Märt Raud kui eesti perekonna ajaloo uurija”), Tiiu Jaago (TÜ, „Armastus ja trauma”), Pihla Maria

Siim (TÜ, „Sugu loeb: rändemustrid ja kuuluvusest jutustamine Eesti-Soome hargmaises kontekstis”).

• 9. märtsil Tallinna Ülikooli ökoloogia keskuses toimunud seminaril esines Mari Uusküla teemal „Miks on meri sinine?”. Värvide tajumist mõjutavad kõige üldisemas mõttes nägemismehhanismid, väliskeskond ja kommunikatsioon, keeles aga räägitakse värvimõistest ja värvide nimetamisest. Esineja arutles, miks ja kuidas värve ja nende taju ning nimetamist uurida ning kuidas mõjutab keskkond lingvistilispühholoogilisi protsesse.

• 12. märtsil peeti Tartu Ülikoolis Eesti juubeliaastale pühendatud emakeelepäeva konverents „Selle maa keel”, kus arutleti eesti keele rolli üle minevikus, olevikus ja tulevikus ning räägiti laiemalt meie emakeele suhtest ümbritsevate keeltega. Martin Ehala kõneles eesti keele mänguruumist rahvusjärgses Euroopas, Reet Kasik eesti kirjakeele viimasest sajast aastast ning Tiit Hennoste keelest, võimust ja vaimust. Toimus neli töötuba, milles võeti vaatluse alla Vikipeedia olulisus keelele, maailma keelte erinevused ja eestikeelse regilaulu loomise põhimõtted. Paneeldiskussiooni „Millest sõltub eestikeelse kõrghariduse tulevik?” juhtis Margit Sutrop.

• 13.–16. märtsini toimus Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses COST projekti (IS1310) „Res publica litteraria taasühendamine: digitaalne raamistik Euroopa intellektuaaljaloo uurimiseks” koolitus, mille viisid läbi Miranda Lewis ja Charlotte Marique Oxfordist. Kirjanduskeskus osaleb Kristi Viidingu juhtimisel üleeuroopalise varauusaegse epistolaarpärandi uurimisvõrgustiku töös. Oxfordi ülikooli juhitava projekti

tulemiks on kogu Euroopat hõlmav varauusaegsete ladinakeelsete kirjade andmebaas ning võimalus ühendada andmeotsingus ajalis-ruumiline või isikutest lähtuv kriteerium kindlate teemade, nähtuste, märksõnade jms otsinguga. Tallinna koolituse eesmärgiks oli õpetada osalejatele, kuidas koguda, ühtlustada ning valmistada digitaalseks publitseerimiseks ette varauusaegse epistolaaria metaandmeid üle-euroopalise andmebaasi Early Modern Letters Online (EMLO) ja Women's Early Modern Letters Online (WEMLO) jaoks ning õppida kasutama EMLO ja WEMLO senist andmekogu.

• 13. märtsil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis õpetajatele mõeldud koolituspäev „Tapjaklounid, kaitseinglid ja Youtuber'id: Koolipärimus 2018”. Ettekannetega esinesid Kadri Soo („Eesti õpilaste subjektiivne heaolu: ülevaade uuringutulemustest”), Reet Hiimäe („Õpilaste hirmud ja kaitsemehhanismid tänapäeva pärimuse vaatevinklist”), Mare Kõiva („Mis keeles me räägime loomadega? Lemmikloomanimed ja -pärimus”), Astrid Tuisk („Õpilaste mängud muutuste tuules”), Piret Voolaid („Me saame igas tunnis natuke nalja”: naljapärimuse teekond kooliruumist andmebaasi”) ja Mare Kalda („Meemid ja muu internetifolkloor”).

• 14. märtsil korraldas Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudi eesti keele ja kultuuri suund emakeelepäeva üliõpilaskonverentsi. Eesti kirjanduse teemaplokis esinesid Anni Viirmets („Ilmar Trulli lasteluule”), Marianne Lind („Inetus Jaan Oksa loomingus”) ja Annika Loor, Kaisa Norak („Küberkirjandusteose „Tarabella” lühitutvustus”). Eesti keele alased ettekanded pidasid Heigo Sooman („Ühetähenduslikkus keeles”), Andra Kütt („MAIN-testi kasutamine eesti laste jutustamisoskuse hindamiseks”), Evelin Kivimaa („Eestlaste eesnimevaliku põhjendused”), Karin Zurbuchen („Kuidas nimetada värve ja lõhnu?”), Marleen Kedars („Keeleseaduse järgimine siltidel Tallinna vanalin-

nas aastatel 2013–2017”) ja Erkki Toht („Uut sõnavara eesti keele XVIII sajandi kokaraamatust”).

• 14. märtsil Tallinna Ülikoolis toimunud TÜHI teadusseminaril kõneles semiootikavaramu teadur Piret Peiker teemal „Kirjandus ja postkoloniaalne modernsus: ajaloo progressi ja katkestuse ideede läbitöötamisest eesti kirjanduses”. Ettekanne põhines tema Turu ülikoolis kaitstud väitekirjal „Discourses of Modernity in Estonian Literature”. Ettekande diskutant oli Eesti ja üldajaloo professor Karsten Brüggemann.

• 14. märtsil tähistati Eesti Rahva Muuseumis emakeelepäeva, külas oli Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhinna vastne laureaat filoloogiadoktor Reet Kasik, kes pidas ettekande teemal „Eesti kirjakeele 100 aastat”. Wiedemanni keeleauhinna lugu tutvustas keeleteadlane Valve-Liivi Kingisepp, sama auhinna laureaat aastast 2013.

• 14. märtsil toimus Eesti Rahvusraamatukogus konverents „Kas rahvuslik intelligents eemaldub eesti keelest?”. Esinesid Tiit Aleksejev („Keelest ja kirjandusest”), Kaja Sarapuu („Liistule tõmmatud eesti keel”), Kaire Uusen („Kuidas hoida eesti keelt? Eesti kirjandus kui ajakirjanduse ammendamatu inspiratsiooni- ja jõuallikas”), Raul Rebane („Keeletu ja meeletu”), Kaja Kärner („Mida kõike raadiost kuuleb”) ja Tõnis Lukas („Sõnade ja tegude vastuloolust eesti keele kasutamisel”).

• 14. märtsil pidas tutvumisõhtu Tartu Ülikooli tudengite värskest asutatud kirjandusteaduslik ring Ellips.

• 15. märtsil toimus Riigikogu istungil olulise tähtsusega riikliku küsimuse „Eesti keel kui riiklik taristu” arutelu, kus räägiti eesti keele olukorrast koolides ja kõrghariduses. Krista Aru (Eesti Vabaerakond) tõi oma ettekandes välja, et eesti keele kasutamine on eesti keele ja kultuuri loomine, mis läbi on kõik eesti keeles kõnelejad eesti keele hoidjad. Keel vajabki kõige enam seda, et tal oleks kasutajaid. Tartu Ülikooli emakeeleõpetuse professor Martin Ehala kõneles

eesti keele olukorrast alus- ja üldhariduses. Üks suurim probleem Eesti koolides on tema sõnul keelelõhe. Tartu Ülikooli rakenduslingvistika osakonna juhataja professor Birute Klaas-Lang rääkis eesti keelest kõrghariduses. Istungi ülekanne on leitav aadressil: <https://www.youtube.com/watch?v=PaqtFfZII7Q>

- 16. märtsil tehti teatavaks 2017. aasta keeleteo laureaadid. Peaauhinna võitis Enn Ernits artiklikogumiku „Sõna haaval. Emakeelest tehiskeelteni” eest. Teos on ilmunud Emakeele Seltsi toimetiste sarja 75. väljaandena. Rahvahääletuse võitis Tartu Jaan Poska Gümnaasiumi õpilaste loodud klassi-Instagram „Roostikurebased”, kus ilus ja korrektes eesti keeles kajastatakse põnevaid üritusi. Keeleteo konkursiga tunnustatakse tegusid, mis tõstavad eesti keele tuntust ja mainet, väärtustavad eesti keele õpetamist, õppimist ja oskamist, soodustavad eesti keele kasutamist ja staatuse kindlustamist ning edendavad eesti keele talletamist ja uurimist.

- 21. märtsil Tallinnas toimunud Hõimuklubi õhtul kõneles Valter Lang läänemeresoome rahvaste etnogeneesist. Uutele faktidele tuginedes käsitles ta läänemeresoome etnogeneesi sõlmküsimusi: millal ja kuidas jõudsid läänemeresoomlaste esivanemad Läänemere äärde; millised olid nende suhted naaberhõimudega; kus, kuidas ja millal tulid meile balti ja germaani mõjutused ning millal ja kuidas hargnes ühtne läänemeresoome keel ja kultuur hilisemateks läänemeresoome keelteks ja rahvasteks.

- 22. märtsil Eesti Kirjandusmuuseumis peetud Akadeemilise Rahvaluule Seltsi kõnekoosolekul pidas Leeni Langebraun ettekande teemal „Esimeste Kaukaasiasse välja rännanud eesti talupoegade käekäik Vene keisririigi arhiividokumentides”. Esineja on Abhaasiast Sulevi külast pärit Kaukaasia eestlane. Seal elavate eestlaste ajalugu koostades

on ta külastanud arhiive Stavropolis, Krasnodaris, Samaras ja Tbilisis ning uurinud dokumente erinevates Eesti arhiivides.

- 23. märtsil peeti Tartus Emakeele Seltsi aastakoosolek. Akadeemilise ettekande „Emakeele Seltsi keeleteoimkonna 25 tegevusaastat” pidas Maire Raadik. Killu Paldrok andis ülevaate Emakeele Seltsi 97. tegevusaastast (2017). Keeleteoimkonna vanemaks valiti tagasi Maire Raadik.

- 26. märtsil toimus Tartu Ülikooli maailma keelte ja kultuuride kolledžis esimene uurimisseminar, kus germanistika professor Marko Pajević pidas ettekande „Poetics’ transformative power. Bible translation and society”. Esineja arutles, kuidas eri ajast pärit piiblitõlked on mõjutanud laiemalt kogu kristlikku ühiskonda. Peale mõju, mida piibel ja selle tõlked on avaldanud kristlikule kultuurile, on konkreetsetl Lutheri tõlge pannud aluse saksa kirjakeelele.

- 27. märtsil peeti Eesti Kirjandusmuuseumis migratsiooni ja integratsiooni uurimise töörühma ja Eesti-uuringute Tippkeskuse ühisarutelu teemal „Kuidas võõrsilolek meid muudab?”. Võõrsiloleku kogemust käsitlesid oma ettekannetes Baiba Bela (Läti ülikool, „Latvian identity in diaspora: Traveling people, stories and artefacts”) ja Maryam Adjam (Uppsala ülikool, „Memory traces: the poetics of history”).

- 27. märtsil olid ERM-i hõimuklubis külas TÜ fennougristid Madis Arukask, Eva Saar ja Käbi Suvi, kes rääkisid vepslaste elust tänapäeva Venemaal: kuidas suhestuvad vepslaste traditsiooniline loodustunnetus ja nüüdisaegne linnakultuur ning millised on selle rahva väljavaated rahvusena säilida.

- 28. märtsil toimus Tartu Loodusmajas seminar „Looduskirjeldus: kalad ja linnud 12”. Loeti Richard Rohu jutust „Ahnuse palk”, mida kommenteeris ihtüoloog Aare Verliin.